

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

J. Bouma, Sliedrecht

Ik ben van Hem! . . .

H. C. Zondag 1

In deze komende weken willen we een aantal woorden uit de Schrift belichten aan de hand van de catechismus. Met name die zondagen zullen daarin naar voren komen, die het klassieke gereformeerde geluid vertolken ten aanzien van de zondeval en de verlossing van de mens.

We beginnen met Zondag 1, die als voorbereiding op de volgende zondagen niet onbesproken mag blijven.

Troost

„Wat is uw enige troost in leven en sterven?” Het antwoord van Zondag 1 is werkelijk een prachtig antwoord. „Mijn enige troost is dat ik met lichaam en ziel, in leven en sterven, het eigendom ben, niet van mijzelf, maar van mijn trouwe Heiland Jezus Christus.”

Ik ben van Hem, daar komt het in dit antwoord kortweg op neer.

Dat is mijn troost, mijn houvast, dat ik in Gods handen ben, in leven en sterven.

Bij troost moeten we niet alleen denken aan die liefdevolle arm om ons heen. Aan de ander, die bij mij is in moeite en verdriet.

Troost betekent dat er uitzicht wordt gegeven in een uitzichtloze situatie. Waar de deur leek te zijn dichtgeslagen, daar wordt weer een deur geopend.

Denkt u maar aan dat prachtige troostboek uit het Oude Testament.

Jesaja 40 t/m 65. Hoofdstuk 40 begint met die geweldig bemoedigende woorden: „Troost, troost mijn volk, zegt uw God. Spreekt tot het hart van Jeruzalem, roept het toe, dat zijn lijdenstijd volbracht is, dat zijn ongerechtigheid geboet is, dat het uit de hand des Heren dubbel ontvangen heeft voor al zijn zonden.”

Aan de ellendige situatie van zijn volk in de ballingschap zal de Here een einde maken. Hij zal een weg banen in de wildernis, Hij zal het volk terugbrengen naar het aloude land.

Dat is troost. Alle tranen zullen gedroogd worden. Een nieuw begin wordt aangekondigd. Er gaan geweldige dingen gebeuren.

Gij zijt mijn

Is het geen geweldige pretentie om te zeggen: Ik ben van Hem. Ik ben het eigendom van de Here Jezus?

Dit woord uit de catechismus is het antwoord van de mens op het woord van God. De echo op het spreken van de Here.

En dan denk ik aan wat de Here bij monde van de profeet Jesaja zegt in hoofdstuk 43 : 1: „Maar nu, zo zegt de Here, uw Schepper, o Jakob, en uw Formeerder, o Israël: Vrees niet, want Ik heb u verlost, Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijn.”

Daar hebt u nu het geheim van Zondag 1 in al zijn eenvoud geopenbaard. De Here heeft ons bij name geroepen. Je bent van Mij!

Ik heb je gekocht met het bloed van mijn eigen lieve Zoon. Ik heb in liefde, dat is in Jezus Christus, mijn hand naar je uitgestoken. Dat is zo'n geweldig verlossend en bevrijdend evangelie, dat je daar alleen maar in het geloof ja en amen kunt zeggen: ja Heer, dat geloof ik. Ik ben van U. Gekocht en betaald.

De woorden, die de catechismus gebruikt: eigendom, kopen en betalen, wijzen op een juridische transactie. Het wil zeggen, dat we niet zelf meer beslissen wie we zullen dienen, maar alleen Hem, die ons gekocht heeft. Wiens eigendom wij zijn geworden, omdat Hij de prijs ervoor betaald heeft.

Aan mijn leven hangt een prijskaartje. Het prijskaartje van Gods Zoon.

De Here Jezus spreekt daar ook zelf over in het evangelie.

In Markus 10 : 45 lezen we: „Want de

Inhoud

33 Ds J. Bouma,
Ik ben van Hem! . . .

34 Ds G. v. d. Brink,
Pastorale Notities

35 Drs H. Smit,
De twee schutters

36 Bij het overlijden van
professor H. J. Jager

37 Prof. C. van der Leun,
„Alzo lief . . .”
Bij de begrafenis van Harm
Jan Jager

Mensenzoon is niet gekomen om Zich te laten dienen, maar om te dienen en zijn leven te geven als losprijs voor velen.”

In dat loskopen zit ook iets van de erkenning van het recht dat de duivel op ons heeft. Hoe vreemd dat ook klinkt. Maar wij hebben ooit de duisternis verkozen boven het licht. Wij, schepselen van de Heer, geschapen naar Gods beeld en gelijkenis, hebben ons zelf verkwanseld aan de boze. Ons dienstbaar gemaakt aan hem. En uit die boze macht heeft God ons vrijgekocht. Hij heeft ons niet aan ons zelf gekozen lot overgelaten, maar al direkt na de zondeval heeft Hij gezegd: Je bent van Mij en je blijft van Mij, daar heb Ik alles voor over. Al moet Ik er voor bloeden, Ik laat je niet los.

Gods persoonlijke zorg

Het eigendom-zijn van de Here Jezus betekent nog meer. Het houdt ook in, „dat de Here Jezus mij nu zo bewaart, dat zonder de wil van mijn hemelse Vader geen haar van mij hoofd vallen kan, ja zelfs, dat alles mij dienen moet tot mijn heil.”

Wij mogen in Christus dus rekenen op Gods persoonlijke zorg. Wanneer we

daar goed over nadenken, dan kunnen we dat nooit helemaal begrijpen. Want hoe is dat nou mogelijk? Er wonen miljarden mensen in deze wereld, en zou de Here dan mij zien...? Dat kan toch zeker niet! God heeft wel iets anders te doen, dan op mijn haren te letten.

Toch kent de Here ons heel persoonlijk. Denkt u maar aan Psalm 139. „Here, Gij doorgrondt en kent mij; Gij kent mijn zitten en mijn opstaan, Gij verstaat van verre mijn gedachten. Gij onderzoekt mijn gaan en mijn liggen, met al mijn wegen zijt Gij vertrouwd.”

Het lijkt wel, alsof ik de enige ben, voor wie hij zich interesseert. Alsof er niemand anders is, naar wie zijn liefde en zorg uitgaat.

Als je het eigendom bent van de Here Jezus, dan mag je ook rekenen op zijn persoonlijke zorg. Dan zal Hij er voor zorgen, dat alle dingen zullen meewerken ten goede.

De apostel Paulus zegt het in Rom. 8 wel heel erg duidelijk.

„Als God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn? Hoe zal Hij, die zelfs zijn eigen Zoon niet gespaard, maar voor ons allen overgegeven heeft, ons met Hem ook niet alle dingen schenken?”

Zóver strekt Gods persoonlijke zorg. Het liefste heeft Hij voor ons gegeven. Dan mógen wij er toch op vertrouwen, dat zijn zorg er altijd zal zijn voor ons?

Christus is mijn leven

Het eigendom-zijn van Jezus Christus verandert mijn hele leven. Door zijn Heilige Geest, zegt de catechismus, maakt de Here Jezus mij van harte gewillig en bereid om voortaan voor Hem te leven.

Tegen de Galaten zegt Paulus (2 : 20): „Met Christus ben ik gekruisigd, en toch leef ik, (d.w.z.), niet meer mijn ik, maar Christus leeft in mij. En voor zover ik nu (nog) in het vlees leef, leef ik door het geloof in de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en Zich voor mij heeft overgegeven.”

Door dat kruis op Golgotha ben ik een totaal ander mens geworden. En nu gaat de Here aan mij verder werken door zijn Heilige Geest. Dan zoek ik niet meer mijzelf, maar zoek ik de Here.

En dat alles, omdat ik het eigendom ben geworden van de Here Jezus. Een mens behoeft, vanwege de zonde, niet bij de pakken te gaan neerzitten, want de troost van het evangelie is, dat de zonde is overwonnen. En Gods lieve zorg is overal om ons heen. Zijn vaderhand beschermt en bewaart ons. Hij is ons schild en ons heil. Bij Hem mogen wij schuilen.

Drie dingen

„Wat moet ik weten om in deze troost zalig te leven en te sterven?”

Drie dingen zegt de catechismus.

Ten eerste hoe groot mijn zonden en ellende zijn.

Ten tweede hoe ik van al mijn zonden en ellende verlost wordt.

Ten derde hoe ik God voor zo'n verlossing dankbaar moet zijn.

Dat klinkt wat schematisch, zo'n driedeling. Ellende, verlossing, dankbaarheid. De drie hoofd-stukken, waarin de catechismus verdeeld is. We moeten dit antwoord echter niet zien als een strak schema op de heilsweg van God, maar als een samenvatting van de blijde boodschap.

Laat ik het nog eens met eigen woorden zeggen. Het gaat in de blijde boodschap om de kennis van heil in de vergeving der zonden.

Zie de prediking van Johannes de Doper.

1) Wie ben ik als mens tegenover de Here, die mij geschapen heeft? Wanneer ik mijn leven tegen het licht houd van zijn genade, dan zal ik ontdekken, dat mijn leven niet vlekkeloos is. Ik ben een zondaar voor God.

2) Wanneer ik mijzelf heb leren kennen als zondaar voor God, dan kan ik maar één ding doen, en dat is vluchten naar God. Vluchten naar het kruishout op Golgotha, waar Jezus stierf voor zondaren.

3) Door het bloed van het kruis is er vrede gekomen in mijn leven. En dat vervult mij met diepe dankbaarheid jegens Hem, die mij onuitsprekelijk liefheeft.

Dat is eigenlijk alles wat we moeten weten. Waar het op neerkomt.

De Here steekt zijn hand naar ons uit en zegt: Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijn.

En het enige wat wij moeten doen is dit woord van God laten doorklinken in ons leven, zó dat ons leven één lange echo wordt op het woord van God: Ik ben in leven en sterven het eigendom van mijn trouwe Heiland Jezus Christus.

G. v. d. Brink, Rotterdam

Pastorale Notities

De Pastor-professor

Met professor Jager is de laatste van „ons” professoren-team heen-gegaan. Met die „ons” bedoel ik dan de generatie studenten, die opgeleid is door Schilder, Deddens, Holwerda, Veenhof en Jager. Dikwijls heb ik me later, in de pastorie, gerealiseerd hoeveel ik aan elk van deze mannen te danken had. Om het beter te zeggen: dikwijls heb ik er de Here voor gedankt, dat mijn vrienden en ik het onderwijs van deze mannen hebben mogen volgen. Onder hen nam professor Jager een heel aparte plaats in. Hij was de professor van de eenvoud-als-kenmerk-van-het-ware. Vaak gaf hij ons advies om slechts één commentaar te gebruiken bij het maken van een preek. Hij wilde dat we de grondtekst goed lazen en verder Schrift met Schrift vergeleken. En dat we dan biddend nadachten en zo de preek maakten. Hoe dikwijls heb ik later dit advies in de wind geslagen! Nu ik – vooral de laatste jaren – eindelijk werk volgens deze aanwijzingen, denk ik met schaamte terug aan de boeken-torens die ik dikwijls gesloopt heb

om een preek „vol” te krijgen. Professor Jager heeft ons de Schrift leren lezen, cursorisch: tekst voor tekst. Een collega vertelde bij zijn begrafenis van een tentamenvraag van professor Jager: „Wat bedoelt de Here Jezus als Hij zegt in de Bergrede: „Laat uw linkerhand niet weten wat uw rechter doet?” Je geneert je bijna, als aankomend theoloog om op zo'n simpele vraag te antwoorden.

Mijn vriend zei: „dat we onze milddadigheid niet moeten uitbazuinen”. Toen bromde de professor: „Ja, en dat we het zelf ook zo gauw mogelijk vergeten”. Dat leek een simpel commentaar, maar daarmee haalde de professor wel de eerste en meest directe uitleg onder het stof van een traditionele uitleg vandaan. Zoals zovaak. Het best heb ik professor Jager leren kennen toen, ongeveer halverwege mijn Kamper tijd, mijn vader plotseling stierf. Zijn ziekte had een dramatisch verloop: hij was spraakleraar aan Effatha en kreeg een tumor in het spraakcentrum van de hersenen. Tot de dag waarop hij in coma raakte heeft hij deze

diagnose als enige volgehouden tegenover de doktoren, die dachten dat hij overspannen was. In drie maanden tijds voltrok zich deze ramp over ons gezin, waarvan ik de oudste was. Vader werd „maar” 56 jaar. Na zijn heengaan was ik totaal van de kaart en had drie maanden verlof nodig om weer bij te komen. Toen ik weer op de collegezaal verscheen schoot professor Jager me aan: „Ik heb je lange tijd gemist. Kom eens praten op mijn studeerkamer”. Toen ik bij hem zat, vroeg hij: „Vertel nu eens wat er gebeurd is?” Na mijn verhaal vroeg hij belangstellend naar moeder en hij wilde weten hoe mijn jongste zusje dit heengaan van haar vader verwerkte. En of het gezin nu verder kon zonder mijn aanwezigheid. Tenslotte hoe ik het nu maakte. Toen heeft hij met me gebeden. En daarmee was hij voor mij de pastor-professor geworden. In deze volgorde. Niet de professor-pastor, maar de pastor-professor. Zoals de Here Jezus was, de grote Herder der schapen, juist ook als Hij optrad als Leraar Israëls. Als professor Jager dit stukje nog eens had kunnen lezen, zou hij daarop denk ik, maar één commentaar gehad hebben: „Dat verhaal hoeft toch niet in de krant! Zoiets spreekt toch vanzelf!”

De twee schutters

Aanstoot aan Gods almacht

Het is niet nodig de rabbijn Harold S. Kushner en zijn boek „Als 't kwaad goede mensen treft” bij de lezers van „Opbouw” te introduceren. Eén en ander maal is in ons blad over auteur en boek geschreven. We willen kort memoreren, dat Kushner van mening is, dat een gelovig mens het met het diepe leed in zijn leven slechts kan uithouden, als hij breekt met de gedachte, dat God almachtig is. Anders gezegd: In zijn diepe levensleed houdt een gelovige het met zijn God slechts vol, als hij de overtuiging heeft en houdt, dat God er óók niets aan doen kan! Zou hij God voor almachtig houden, dan zou hij ook onherroepelijk tot opstand tegen God komen en alle vertrouwen op God en liefde tot God moeten verliezen!

Men mag God verbinden met de gedachte van orde, harmonie, vrede, liefde, gerechtigheid, barmhartigheid, ontwikkeling, groei, schoonheid, volharding Maar almacht behoort in dit woordenboek niet thuis!

Grenzen aan Gods macht

Op de vraag van het gezang „Wat zou ooit zijne macht beperken?” geeft Kushner dan ook met vrijmoedigheid antwoord. Er zijn beperkingen van de macht van God. Kushner noemt daarbij zowel de wetmatigheden van de natuur als ook de vrijheid van de mens.

Aan de ene kant kun je God opmerken in de orde en de wetmatigheden, die je in de natuur kunt vinden. God is immers te zien als het principe van orde en regelmaat. Je kunt daarin God met bewondering waarnemen.

Aan de andere kant: Juist omdat God ook weer niet méér is dan het principe van orde en regel vindt Hij in die wetmatigheden zijn grèns. Als de boze machten van die wetmatigheden een boos gebruik willen maken, bijvoorbeeld door iemand van een toren te werpen en daarbij te rekenen op de zwaarte kracht, dan zit God er om zo te zeggen ook weer aan vast! Dan kan God zich er onmogelijk aan onttrekken. Dan kan Hij er onmogelijk „tussenkomen”! Hij kan er niets aan doen!

En dan die andere grens! De vrijheid van de mens! Wil de mens echt mens blijven – zo leraart Kushner – en wil hij echt verantwoordelijk mens blijven, dan moet alle dwang uitgebannen worden. Dan mag en kan God ook bij de wilsvorming en de keuzen van die mens niet „tussen beide komen”. Dat zou immers dwang zijn en het zou die mens van zijn waardigheid beroven. Als de mens kiest – ook als hij zéér kwaad kiest! – dan is God er om zo te zeggen niet bij! Ook hier geldt: Hij kan er niets aan doen!

De eerste schutter

Kushner spreekt in zijn boek ook over de moordenaar van president Kennedy, Lee Harvey Oswald. Bij Oswald komen de draden van die beide grensinstaties bijeen. In Oswald wordt het plan tot de moord op de president geboren. Dat plan groeit en neemt vaste

vormen aan. God kan daar niets aan doen!

Eindelijk is het zo ver. De president rijdt door Dallas en Oswald richt zijn geweer op hem. Hij mikt akelig nauwkeurig en drukt af! Even later is de president dood! Ook Oswald maakt gebruik van de natuurwetten op het gebied van de „ballistiek”. Hij doet dat nauwkeurig. Wat kan God daar aan doen? In die wetten heeft God zich als het ware vastgelegd. Hij kan er niet meer tussenkomen!

Daarom is er één vraag, die bij de moord op Kennedy geen enkele zin heeft! En dat is de vraag, wat God ermee bedoelt en wat Hij ermee wil zeggen. Die vraag heeft geen recht van bestaan. God kon er niets aan doen. Hij stond en staat er buiten! Aldus Harold S. Kushner.

We zijn, denk ik, erg geschrokken van deze gedachtengang. Maar misschien hebben we ook de sterke suggestieve werking van de redenering en van dat schutter-voorbeeld gevoeld. Wat moeten we daartegen zeggen?

De tweede schutter

Bij het overdenken van Kushner's gedachtengang kwam ik zomaar opeens uit bij een tweede schutter. En daar was ik dankbaar voor. Ik bedoel de schutter van 1 Kon. 22 : 34 „Een man echter spande de boog zonder bepaald doel en trof de koning van Israël (Achab) tussen de verbindingsstukken en het pantser”. Het gevolg is dat Achab in de avond van de dag sterft. Als de wagen bij de vijver van Samaria wordt afgespoeld lekken de honden zijn bloed. Dat geschiedde alles naar het Woord des Heren, dat Hij gesproken had, door de dienst van Elia en door de dienst van Micha – 1 Kon. 21 : 19; 1 Kon. 22 : 17, 20.

Niemand dwong die aramese soldaat! Niemand kwam „tussen beide”, toen hij besloot toch maar eens iets te doen. En we behoeven ook helemaal niet aan

te nemen, dat er in de wetmatigheden van de natuur iets gewijzigd was! Kushner zou zeggen: De wetmatigheden van de natuur – daar staat God buiten! De vrije beslissing van de schutter – daar heeft God óók al niets mee van doen! Daar moet je de naam des Heren niet bij noemen!

Maar het is zo geheel anders. Inderdaad, van „dwang” of van „ordeverstoring” is geen sprake. Maar het wonderlijke is toch, dat God geheel zijn doel bereikt en dat zijn plan uitkomt! Getuige de profetische woorden die tevóren over Achab gesproken waren! Blijkbaar behoeft de Here helemaal niet dwingend tussen beide te komen om zijn doel te bereiken en zijn plan te realiseren! Hij kan dat wel! Machtig kan Hij de raad der volken verbreken en geweldig ingrijpen. Maar Hij heeft dat niet nodig. In Achab's geschiedenis bleven de wetten wetten en de regels regels en de Arameeër werd door niemand gedwongen en voelde zich helemaal vrij. Maar wat hij deed was de uitvoering van het oordeelsplan van God!

En zo overwinnen we de drogredenering van Kushner en de suggestieve kracht van het Oswald-voorbeeld! Ook al bemerkt een mens niets van enige Goddelijke „inmenging”, hij mag de Here niet buitensluiten! En dat is goed. De Here is niet afwezig. Ook niet in vreselijke dingen. En dat betekent, dat we het *gebed* tot onze hemelse Vader mogen volhouden. Hij is er! We mogen niet toelaten, dat de satan ons dat gebed afneemt!

„Niet op aardse wijze denken van zijn majesteit”

Wij mensen zijn in onze onderlinge relaties al gauw elkanders concurrenten! Als ik mensen in mijn plannen wil gebruiken om mijn doel te bereiken, dan moet ik hun alle zelfstandigheid afpakken! Zelfstandige mensen kan geen dictator gebruiken. Hij bereikt zijn doel alleen met „pionnen”. En zo „aardse-lijk” denken we ook gauw van de Here God. We denken dan, dat de Here er niet is, als we denkend en plannend onze eigen gang gaan en helemaal niet gedwongen worden. Dat is immers onder mensen zo. Mensen kunnen niet buiten dwang, als ze door middel van andere mensen hun doel willen bereiken! Zou God dat dan wel kunnen? Regeren zonder telkens in te grijpen? Ja, Hij kan dat! De Bijbel legt ons dat voor, bijvoorbeeld in de geschiedenis van Achab. De Bijbel legt het ons vóór, maar niet uit! Het gaat onze gedachten te boven! Maar onze Vader in Christus, tot Wie we mogen blijven bidden . . . Hij is dan ook de *hemelse Majesteit*!

Het artikel van ds L. G. Compagnie kan helaas deze week niet vervolgd worden wegens overvloed aan kopij.

Bij het overlijden van professor dr Harm Jan Jager

In de gezegende ouderdom van bijna achtentachtig jaar is professor Jager op maandag 25 januari j.l. van ons heengegaan. Gelukkig heeft hij lichamelijk niet veel behoeven te lijden. Tot het laatst toe was hij helder van geest en in de toch altijd moeilijke stervensgang was Gods genade hem genoeg, zoals hijzelf getuigde.

Wij verliezen in professor Jager een vertrouwde figuur en geliefde broeder of vader in het geloof. Een voorganger bovendien die het Woord Gods tot ons gesproken heeft, in eigen persoon maar ook door zijn leerlingen heen. Op zijn begrafenis zagen wij dan ook veel predikanten die door hun aanwezigheid hun erkentelijkheid voor zijn leermeesterschap tot uitdrukking brachten. En via hen was er ook de dank van hun gemeentes, uit welke er trouwens niet weinigen ook zelf naar Kampen gekomen waren. Samen hebben we daar gezongen van Gods trouw die niet beschaamt.

Professor Jager was in de kracht van zijn leven hoogleraar in de theologie. Hijzelf was van dat woord 'theologie' niet onder de indruk en dat heeft hij gemeen met de meesten in onze kerken. Wat nou theologie!? Wij hebben er in het verleden inderdaad slechte herinneringen mee opgedaan, dat staat vast.

Toch was professor Jager een theoloog, bijna hadden we geschreven: of hij het wilde of niet. Hij was iemand die God kende. Dat is de oorspronkelijke betekenis van het woord 'theologie': kennis van God. Welnu, professor Jager kende en vreesde de HERE metterdaad. En wel zo duidelijk dat hij zijn hele wetenschappelijke bezigheid daaraan ondergeschikt heeft gemaakt. Hij bracht die theologie onder de tucht van het ene nodige.

En toen hij zag dat in de voorlichting aan de gemeente dat ene nodige door een te hoogdravende theologie in de knel kwam, gaf hij de stoot tot de oprichting van een nieuw blad: Opbouw. Daarin heeft hij ons lange jaren geboeid door zijn eenvoudige, heldere en gezonde Schrift-uitleg, herkenbaar voor iedereen van welk niveau ook maar, ook voor de Hansjes en de Grietjes, zoals hijzelf het zo graag zei.

Bezig zijn met de Schriften verstond professor Jager als een dienst aan de gemeente. Afstandelijkheid en vrijblijvendheid waren hem daarbij vreemd. Het ging hem erom dat we Gods genade niet tevergeefs zouden ontvangen (2 Kor. 6 : 1). Daarom ook kon hij zo indringend de toon van de Brief van Jacobus onder ons aanslaan: „Zuivere en onbevleete godsdienst voor God de Vader is: omzien naar weduwen en

*Prof. dr H. J. Jager
(een foto uit 1939: hij was toen predikant te Voorthuizen).*

wezen in hun druk en zichzelf onbesmet van de wereld bewaren" (Jak. 1 : 27). Behalve zijn zuivere en onbevleete godsdienst (= levenspraktijk!) was dit ook zijn zuivere en onbevleete theologie. In deze zin: een theologie die niet de weduwen en wezen en ook niet de onbesmette wandel in de wereld ten goede kwam, was voor hem schallend koper en een rinkelende cymbaal.

Professor Jager was een hooggeleerde die in zijn persoon de theologie en de gemeente tot onderlinge ontmoeting en uitwisseling bracht en daarin is hij zowel voor de gemeente als voor de theologie van grote waarde geweest.

Terecht daarom dat hij nu in de herinnering van *de gemeente* gaat voortleven als *professor Jager*. En wij zijn trots dat het blad *Opbouw* ook voor hem het podium is geweest waarop hij de ontmoeting van die twee tot stand bracht en in zijn persoon realiseerde. Dat verplicht ons niet weinig om ook in zijn lijn voort te werken en bij onze voorlichting (uit theologische of andere hoek) steeds het geloof van de gemeente voor ogen te houden en voedsel te geven.

Wij van *Opbouw* voelen ons met de mooie erfenis van professor Jager in onze handen klein en afhankelijk. Maar Hij Die professor Jager's Herder geweest is, zijn leven lang, wil ook onze Goede Herder zijn. Daar kunnen wij van op aan. „Op U hebben onze vaders vertrouwd... op U hebben zij vertrouwd en zij zijn niet beschaamd" (Ps. 22 : 5, 6).

De Redactie

„Alzo lief . . .”

Bij de begrafenis van Harm Jan Jager *)

*Paulus en Timotheüs, dienstknechten van Christus Jezus,
aan al de heiligen in Christus Jezus die te Filippi zijn,
tezamen met hun opzieners en diakenen;
genade zij u en vrede van God, onze Vader, en van de Here Jezus Christus.*

*Daarom, mijn geliefden, gelijk gij te allen tijde gehoorzaam zijt geweest,
blijft niet alleen zoals in mijn tegenwoordigheid,
maar nu des te meer bij mijn afwezigheid,
uw behoudenis werken met vreze en beven,
want God is het, die om zijn welbehagen zowel het willen als het werken in u werkt.
Doet alles zonder morren of bedenkingen,
opdat gij onberispelijk en onbesmet moogt zijn,
onbesproken kinderen Gods te midden van een ontaard en verkeerd geslacht,
waaronder gij schijnt als lichtende sterren in de wereld,
het woord des levens vasthoudende,
mij ten roem tegen de dag van Christus,
dat ik niet vruchteloos mijn wedloop gelopen,
noch vruchteloos mij ingespannen heb.
Maar ook indien ik geplengd word bij de offerande en de eredienst van uw geloof
verblijdt ik mij
en ik verblijdt mij met u allen.
Verblijdt gij u evenzo
en verblijdt u met mij.*

(Filippenzen 1 : 1, 2 en 2 : 12-18)

Velen hebben ons na vaders overlijden hun medeleven betuigd. In velerlei toonzetting. Eén reactie op het overlijdensbericht wil ik hier noemen. Het is van één van vaders achterkleindochtertjes, die zei: wat zal-ie nu *blij* zijn. Dit rake kinderwoord was voor mij aanleiding om vanmorgen een ogenblik uw aandacht te vragen voor enkele van de gelezen verzen uit de brief aan de Filippenzen, waarin Paulus bijna niet uitgepraat raakt over de blijdschap. Vader heeft duizenden preken gemaakt. Er zijn er maar enkele in z'n bureaula achtergebleven. Hij was niet „bewaarderig”. Wel vonden we een grote stapel Dokia-praatjes. Dat zijn korte voordrachten over allerhande onderwerpen, die hij na zijn emeritering een jaar of vijftien lang elke dinsdagmiddag heeft gehouden voor de aangeslotenen op de Kamper kerktelefoon. Als hij ze aan het voorbereiden was noemde hij zich soms schertsend: praatjes-maker. Uit die praatjes heb ik een paar alinea's geknipt voor deze overdenking. Stukjes waarin het gaat over de blijdschap in het geloof en de vrede in Christus.

In de praktijk van het pastorale werk ontmoette vader veel aarzeling, veel onzekerheid in het geloof. Daar haakt hij op in als hij bij Fil. 1 : 1 opmerkt:

„De Filippenzen-brief wordt geschreven aan al de heiligen in Filippi. Zo mogen alle leden van de gemeente genoemd worden. Niet enkele onder hen, maar allen. Geleerd en ongeleerd, klein en groot, heer en knecht, man en vrouw, zelfs ook de kinderen. Heilig in Christus.”
„Als de kerkdienst begint horen we: genade voor jullie. Dat meent de Here. En dan: vrede voor jullie. Als we de kerk uitgaan krijgen we de zegen mee: de genade van de Here Jezus en de liefde van God en de gemeenschap van de Heilige Geest voor jullie allemaal. Dat is toch niet niks. Dat is toch alles. Zeg nu niet: ja, maar . . ., zeg liever: amen. Het zal waar en zeker zijn. Het *is* waar en zeker.

Geloofd zij God met diepst ontzag,
Hij overlaadt ons dag aan dag
Met zijne gunstbewijzen.
Die God is ons een God van Heil,
Hij schenkt uit goedheid zonder peil
Ons 't eeuwig zalig leven.”

„Ik zal niet moe worden zolang ik kan mijzelf en ons allen voor te houden: luister toch niet naar de ongelooftklanken van

- ja maar, ja maar, . . . , en
- wij kunnen niets, willen niets en hebben niets, en
- het is met ons Christen-zijn niets gedaan.

*) Op 30 januari 1988 is in de Nieuwe Kerk te Kampen een bijeenkomst gehouden ter voorbereiding op de begrafenis van prof. dr. H. J. Jager.

De bijeenkomst werd geleid door een schoonzoon van prof. Jager. Familie, vrienden en bekenden van de overledene hebben met elkaar gezongen (naast de in de tekst genoemde liederen ook nog Ps. 89 : 1 en 7 (n.b.) en Ps. 119 : 53 en 83 (o.b.)), gebeden en enkele verzen uit de Filippenzen-brief gelezen en overdacht. Dit artikel geeft de tekst van de overdenking, enkele herinneringen uit het gezin, en een deel van het dankwoord van de familie.

Zeg liever:

De Heer is zo getrouw als sterk,
Hij zal zijn werk voor mij volenden.
Hij kan en wil en zal in nood,
zelfs bij het naadren van de dood,
volkomen uitkomst geven."

Ik zou zeker onvolledig citeren als ik U ook nog niet voorlas:

„In dat woord 'heilig' ligt ook een machtige taak. Om nu ook als heiligen te leven. Als kinderen van God te denken en te doen. Van een edelman verwacht ieder meer dan van een bedelman. Zo hebben alle heiligen, dat wil zeggen alle leden van de gemeente van de Here Jezus een grootse taak."

Over het woordje 'genade' uit de zegenbede (1 : 2) nog het volgende:

„In het Nederlands hangt de genade samen met genegenheid. Het Griekse woord staat in verband met blijdschap. Genade maakt blij. Het is een vrolijke wetenschap Gods genade te kennen door het geloof in de Heer Jezus. Hebben we eigenlijk meer nodig te weten dan dat God genadig is? Zo God vóór ons is, wie zou tegen ons zijn? Al zouden we alles verliezen, als Gods genade ons maar overblijft dan hebben we het goed. In leven en sterven. Dan hebben we genoeg. Zoals Paulus te horen kreeg, toen hij bad om wegneming van de doorn in zijn vlees:

Mijn genade is voor u genoeg."

Als vader spreekt over de verzen 12 en 13 van hoofdstuk 2 dan doet hij dat onder het opschrift: werkt want God werkt.

„Paulus zet het zomaar naast elkaar: werkt want God werkt, wil want God wil, bekeert u want God bekeert u. Men heeft dat een tegenstrijdigheid genoemd. Die twee zinnen zouden tegen elkaar ingaan, niet met elkaar kloppen. Hoe kan dat nu? Wij denken: als God alles doet hoeven wij niets te doen. Of omgekeerd: als wij alles doen hoeft God niets te doen. Maar dan rekenen we naar menselijke maat. Twee makkers doen samen een werk, de één doet 50% en de ander 50%. Of 70% en 30%. Maar de Schrift zegt: God doet 100% en gij doet 100%. Ra, ra hoe kan dat? Omdat God God is, en op onnaspeurlijke wijze in ons leven werkt. Hij is daarin ondoorgrondelijk. Geloof maar, het mag. En erkent dan dat het een gave Gods is. Bekeert u en erkent dat God u bekeert. Vernieuwt uw leven, want God doet het. Werkt uw redding, want God werkt. Want zonder Hem kunt u niets doen."

God werkt in ons door de Heilige Geest. Daarover het volgende.

„Het is een wonderlijk feit, dat er mensen zijn die zeggen: ik geloof in God de Vader, de Schepper van he-

mel en aarde, en ik geloof ook in de genade van de Here Jezus. Maar die, als er sprake is van de Heilige Geest, zeggen: als ik maar wist dat ik de Heilige Geest had. Want die moet het geloof werken, en die moet mij bekeren, en die moet mij nieuw leven geven. En daar wachten ze soms op tot aan hun dood en gaan donker heen. Dat is een gruwelijk misverstand. Dacht u dat Vader, Zoon en Heilige Geest niet één zijn? En denkt u dat de Vader wel lief heeft, en de Zoon zijn genade u biedt, maar dat de Heilige Geest zijn gemeenschap u niet wil geven? Dat kan toch niet waar zijn? Want de Heilige Geest is de Geest van God en hij is de Geest van Jezus Christus."

Tenslotte nog een paar woorden uit wat vader opmerkt bij de verzen 17 en 18, waar Paulus zo uitbundig over de blijdschap schrijft.

„Ik denk niet dat de blijdschap de boventoon voert in de kerken. Soms is men wat bang voor vreugde... Dacht u dat de Here plezier had als zijn volk naargeestig door het leven gaat? Waar haalt men dat toch vandaan? Dat er in de wereld narigheid bij de vleet is, weet ik ook wel. We hebben allen daar wel ons deel aan waarschijnlijk. Ik pleit er ook niet voor, dat we altijd zingend door het leven gaan. Dat we altijd hallelujah roepen. We hoeven geen „liedjes zingen bij een treurig hart". Maar de blijdschap mag niet ontbreken. Zelfs niet als ons leven reden geeft om te huilen, dan mogen we door onze tranen heen nog lachen. De genade houdt de overhand. En daarom ook de blijdschap. De Here heeft er geen plezier van als wij bedrukt door het leven gaan. En de wereld wordt er ook niet door aangetrokken. Laten we er toch om denken, dat we anderen moeten trekken tot de liefdedienst van God, die nog nooit heeft verdrotten.

Dat wil de Here."

Als vader, op een andere dinsdagmiddag weer eens over de blijdschap spreekt, dan eindigt hij met een onder ons bekend gedicht:

Op aarde was, als ijdel glas,

De blijdschap licht te schenden.

Maar eenmaal zal de vreugde van De bruiloft nimmer enden.

Dat had vaders achterkleindochtertje al begrepen toen ze zei: wat zal hij blij zijn.

Wanneer het gaat over de grond van die blijdschap, haalt vader weer eens de tekst aan die hij vele malen aanhaalt. Hij noemt het ook de kern van het evangelie:

Want *also lief* heeft God de wereld gehad,
dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft,
opdat een ieder die in Hem gelooft,

niet verloren ga, maar *eeuwig leven* hebbe.

Van die grond zingen we met de woorden van lied 440 : 1 en 4.

Ik heb de vaste grond gevonden
waarin mijn anker eeuwig hecht;
de dood van Christus voor de zonden,
van eeuwigheid als grond gelegd.
Die grond zal onverwikt bestaan,
als aard' en hemel ondergaan.

Daarop wil ik gelovig bouwen,
getroost, wat mij ook wedervaart;
mij aan Gods vaderhart vertrouwen,
wanneer mijn zonde mij bezwaart.
Steeds vind ik daar opnieuw bereid
oneindige barmhartigheid.

ENKELE HERINNERINGEN

Nu wij hier als familie en vrienden bijeen zijn, wil ik graag nog een paar woorden van herinnering en dank spreken, mede namens de familie.

Ruim tachtig jaar geleden meldde de Appingedammer Courant dat twee jeugdige waaghalzen zich hadden begeven op het nog onbetrouwbare ijs van het Damsterdiep. Het avontuur was echter gelukkig goed afgelopen. Die twee wat misprijzend aangeduide kleuters waren vader en zijn jongere broertje Jan. Als vader ons dit verhaal vertelde, sloot hij het met zichtbaar genoeg af met de opmerking dat dit de eerste maal was dat zijn doen en laten in de pers werd besproken.

Het laatste wat vader over zichzelf in de pers las – het ging toen met moeite, met een vergrootglas, stukje bij beetje – was, dat hij nooit gereformeerd is geweest. Het was in de tijd dat vader weinig meer sprak, maar dit vertelde hij ons wel. Hij keek ons daarbij onbegrijpend aan en misschien ook wat verbijsterd, maar zeker niet boos. Zijn milde glimlach kwam terug toen ik – op zijn vraag of ik die uitspraak begreep – antwoordde, dat de schrijver onder 'gereformeerd' blijkbaar toch iets anders verstond dan wat hijzelf ons daaromtrent altijd had voorgehouden.

Tussen het eerste bericht, dat hij zelf nog niet lezen kon, en het laatste, dat hij bijna niet meer lezen kon, is er wel meer over vader geschreven. Het betreft zijn publieke optreden, dat beter kan worden beschreven door anderen die op wat groter afstand staan dan wij. Maar in het gezin merkten we vermoedelijk het best wat die publikaties op hem uitwerkten, zowel de lovende als de afkeurende. Negatieve publicaties werden zeker niet altijd dankbaar aanvaard, maar hadden wel een functie. Ze hielpen hem zich niet al te zeer te verheffen; dat zei hij eens nadat er een paar positieve stukjes over hem waren verschenen. Wij hadden wel eens de indruk dat vader meer moeite had met lofprijzingen aan zijn adres; of zelfs met eenvoud-

dige verwijzingen naar de vruchten van zijn werk. Vermoedelijk omdat hij zich zeer scherp bewust was van zijn tekortkomingen. Naar ons gevoelen soms te scherp.

Vader heeft de kerk liefgehad. Hij heeft ook aan de kerk geleden. De scheuringen van de veertiger en van de zestiger jaren hebben hem diep geraakt. Hij kon toornen tegen onnodige scheuringen: „de kerk schorst ketters, geen broeders.” 't Is of ik onze oude Utrechtse predikant ds Veenhof hoor. De scherpte raakte het systeem, niet de personen: vóór vader in 1946 de classis verliet die hem schorste drukte hij eerst alle broeders de hand.

Die schorsing van 1946 is later door de Gereformeerde Kerk van Voorthuizen royaal teruggenomen. Vader, die er destijds sterk op had aangedrongen om in Voorthuizen bijeen te blijven, was met dat besluit heel blij. Maar de geschiedenis kon niet worden teruggedraaid. Sederdien stonden er thuis bij hoogtijdagen twee boeketten bloemen uit Voorthuizen. Eén van de Nederlands Gereformeerde en één van de Gereformeerde Kerk. Liefst naast elkaar. Een ontroerende herinnering aan wat vader eens noemde de „smadelijke scheur” in zijn geliefde gemeente te Voorthuizen.

Na 20 jaar scholing en studie is vader 20 jaar dominee geweest, 20 jaar hoogleraar en 20 jaar actief-emeritus. Door zijn werk kwam hij minder aan z'n gezin toe dan hij zelf wenste. Later heeft hem dat wel eens dwars gezeten. Z'n kinderen hebben er echter niet onder geleden. Natuurlijk was hij – vooral toen hij als enige predikant in een gemeente van 1400 zielen „arbeidde” – minder thuis dan de gemiddelde vader. Maar als hij er was, dan was het zeer intensief. We zijn dankbaar voor wat hij ons leerde, en bovenal voor wat hij ons voorleefde.

Na zijn emeritaat is vader lang actief gebleven. Praten voor Dokia, schrijven voor Opbouw, bezoeken van zieken en eenzamen, typen van brieven. Met een schrijfmachine die vast ouder was dan vader zelf, schreef hij brieven van troost en bemoediging bij moeite en zorg. Etelijke van die brieven worden – naar ons dezer dagen weer is verzekerd – tot op heden bewaard. Het zijn voorbeelden van zijn dienstbaarheid. Hierin was hij een echte leerling van zijn promotor prof. Grosheide, die door vader eens werd getypeerd als „een christenman die er was voor een ander”. Bij moeder's begrafenis heeft vader verteld tot hoe grote steun zij hem is geweest, vooral in moeilijke tijden. Bij vaders begrafenis past het ons te memo- reren hoe hij altijd voor moeder zorgde. Het levendigst staat in onze herinnering de tijd dat moeder door ouderdom praktisch was uitgeschakeld. Vader was een man van vele gaven, maar erkende grif dat zijn huishoudelijke gaven zeer be-

scheiden waren. Toch heeft hij ze in die jaren zo ver ontwikkeld dat vader en moeder het samen in eigen huis goed hebben gehad.

De vrienden-wens „Heb het goed”, die vader graag van zijn vriend en collega prof. Holwerda overnam, ging hier in vervulling aan henzelf.

In al zijn werk heeft vader gehamerd op de rijke belofte van de Heer voor allen die in Hem geloven, en het „ja, maar” bestreden. Hoe hardnekkig die 'maren' kunnen zijn heeft hij ook zelf ondervonden toen zijn lichaamskrachten snel afnamen. Tot z'n 85-ste verjaardag was vader helder, gezond en sterk. Hij preekte praktisch nog elke zondag. Een hersenaandoening maakte daaraan plotseling een eind. Daarmee heeft vader het erg moeilijk gehad. Hij zag in die tijd tegen alles op. Tegen opstaan als hij op bed lag, tegen naar bed gaan als hij op was. Tegen eten en tegen drinken. Tegen bezoek en tegen alleen-zijn. In die duistere periode vroeg een van de artsen hem of hij ook op zag tegen de dood. Vaders antwoord was een woord van zijn Heer: Mijn genade is U genoeg. Het is de tekst die boven het overlijdensbericht staat. Eens overwint toch de genade.

Gelukkig is vader later weer duidelijk beter geworden. Zijn gevoel voor humor keerde weer. En vooral: rust en vrede keerden terug. Ook bij het sterven.

Nu vader gestorven is hebben we nogal eens teruggedacht aan huiselijke gesprekken over het leven na de dood. Hij wilde over een nieuwe aarde onder een nieuwe hemel niet méér kwijt dan hij rechtstreeks in de bijbel las. Als wij kinderen verder gingen over de nieuwe dingen, over de dood die niet meer zijn zal, over het geboomte dat twaalf maal

vrucht draagt, over herinneringen, over onze beperkte tijdrekening en over het punt-des-tijds, dan deed vader – en dat was zeer ongebruikelijk – aan het gesprek niet meer mee. Wanneer we dan nadrukkelijk om zijn mening vroegen, antwoordde hij met het antwoord dat zijn voorganger in Kampen, prof. Greijdanus, eens op een soortgelijke vraag gaf: „Afwachten, broeders”. Dit ondanks het feit dat de zusters thuis door- gaans in de meerderheid waren.

DANKWOORD

Tenslotte willen we graag de zeer velen danken die vader vriendschap hebben betoond. Vooral hen die zó vertrouwd met hem waren dat ze de banden bleven onderhouden toen het contact moeilijker en eenzijdiger werd. Dat geldt in 't bijzonder ook zijn wijkouderling van de kerk van Nunspeet, waartoe vader de laatste jaren behoorde, die hem trouw bezocht en bemoedigde. En die ons straks voor zal gaan naar het graf.

U allen danken we voor uw komst en voor uw medeleven, ook op deze dag.

Voor we vertrekken zingen we elkaar de zegenbede toe met de woorden van lied 456. Daarna zal eerst de familie het kerkgebouw verlaten. Het is onze wens vader in familiekring te begraven. We vertrouwen dat u die wens wilt respecteren.

Vandaag wordt er „gezaaid in oneer”; we doen dat bij voorkeur in kleine kring.

Straks wordt er opgewekt in heerlijkheid; daarbij past een grote kring: de schare die niemand tellen kan.

C. van der Leun

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk van Houten

Het scribaat der kerk berust bij: N. Vermeeren, Kikkersloot 9, 3993 TK, Houten. Tel. 03403-77920.

Ned. Geref. Kerk van Katwijk

Het scribaat berust bij: L. C. van Duijn, Piersonstraat 45, 2221 BJ, Katwijk. Tel. 01718-27418.

„De laatste strijd” – C. S. Lewis

Er zijn geen kaarten meer voor de uitvoering van „De laatste strijd” op 6 februari in Dordrecht. Waarschijnlijk komt er nog een uitvoering. Voor meer informatie kunt u bellen: 078-135625, Jannie Kleingeld.

Radio-kerkdienst

Op zondag 7 februari 1988 zal D.V. de middagkerkdienst van de Nederlands Gereformeerde Kerk van Zoetermeer worden uitgezonden via radio 5.

Aanvang 17.00 uur. Voorganger: Ds M. H. T. Biewenga.

De gedrukte preek is verkrijgbaar bij het prekenbureau van de Ned. Geref. Kerken, Postbus 1201 DA Hilversum; te bestellen per briefkaart met f1,50 aan postzegels bijgeplakt; of per giro door storting van f1,50 op nummer 60 600 van de IKON Hilversum.

Bandjes met opname van de dienst zijn verkrijgbaar tegen kostprijs bij de stichting De Brug te Dronten, Lancasterdreef 148, 8251 TD. Tel. 03210-3673.

Regio Noord-Nederland

Uit het kort verslag van de regionale vergadering van de Ned. Geref. Kerken in Noord-Nederland, gehouden op 4-10-'87, 16-11-'87 en 18-1-'88 citeren wij het volgende:

De kerk van Hoogeveen stelt voor een regionale commissie te benoemen die een rapport zou moeten opstellen over de vraag of kinderen, die geen openbare belijdenis van het geloof hebben afgelegd, al of niet moeten worden toe-

gelaten tot de viering van het Heilig Avondmaal. De regionale vergadering blijft van mening dat de kerk van Hoo-geveen eerst zelf een besluit in deze zaak moet nemen alvorens zich tot de regionale en/of landelijk vergadering te wenden. De kerken wordt verzocht Hoo-geveen van advies te dienen indien Hoo-geveen hierom vraagt.

De kerk van Assen deelt mee dat m.i.v. 1 jan. 1988 ds Kurpershoek full-time in dienst zal zijn van de kerk van Assen. Br. Holwerda houdt een preek over Gen. 32 : 22-32. na gunstige beoordeling door de vergadering wordt het examen voortgezet. Ds Storms onderzoekt de kennis van en het inzicht in de Heilige Schrift; ds Muller onderzoekt de kennis van de leer van de kerk. De regionale vergadering verleent - gehoord het verloop van het examen - br. Holwerda met vreugde preekconsent voor de tijd van één jaar.

Naar de landelijke vergadering te Dron-ten worden afgevaardigd:

de brs. P. Kurpershoek, K. Muller, J. Nies en H. Steegstra als primi, en de brs. C. Huizenga, C. J. Lakerveld, A. v. d. Wal en J. H. Wubs als secundi.

De kerk van Groningen zal desgewenst een eigen afvaardiging zenden.

De praeses stelt de moeilijkheden om-trent de kwestie Ten Post aan de orde. Gehoord het rapport van een commis-

sie bestaande uit de brs. C. Huizenga, H. J. v. d. Kwast en J. Stuy neemt de vergadering het volgende besluit:

„De regionale vergadering van de Ned. Geref. Kerken in de regio Noord-Nederland, in voortgezette zitting bij- een op 18 januari 1988, konkludeert met groot verdriet dat de Ned. Geref. Kerken van Ten Post zich buiten het verband van de Ned. Geref. Kerken plaatst, doordat en zolang de Ned. Geref. Kerk van Ten Post - ook na her- haald verzoek - weigert met haar op te komen voor de eenheid van het ware ge- loof, concreet bestaande in de eenheid van de leer, zoals wij die kennen uit Schrift en Belijdenis.

Deze weigering blijkt onder meer uit het niet willen beantwoorden (schriftelijk of mondeling) van ingebracht bezwaren tegen de leer van ds M. Doornbos en het niet meer zenden van afgevaardig- den naar de regionale vergaderingen.

De regionale vergadering roept de ker- keraad van Ten Post op van de ingesla- gen weg terug te komen en zich weer te voegen in het verband van de Ned. Ge- ref. Kerken.

De regionale vergadering besluit hier- van mededeling te doen aan de kerk van Ten Post en de zusterkerken.

De afgevaardigden van Groningen ver- klaren waarom zij zich van stemming onthouden.

C.O.G.G.-Conferentie

De jaarlijkse conferentie van het Con- tact Orgaan Gereformeerde Gezindte wordt D.V. dinsdag 22 maart a.s. ge- houden in „De Aker” te Putten. Aan- vang 10.00 uur.

Drs L. van Driel en drs I. A. Kole, auteurs van het veelbesproken boek „Bij-tijds leren geloven” zullen spreken over het onderwerp: „Leren geloven in een geseculariseerde tijd”.

De bespreking van het onderwerp zal in groepen plaats vinden.

De kosten voor deelname - koude lunch, koffie, thee, adm.kosten inbegre- pen, bedragen f25,-.

Gaarne z.s.m. opgave bij de secretaris ds J. H. Velema, Whemelaan 6, 8071 GZ Nunspeet, tel. 03412-51379; giro 880514.

*Zingt de Here,
want Hij is hoog verheven*

Heel gelukkig zijn wij met de komst van

REMCO ADRIAAN

Willem van der Ziel
Gonda Aalbers

28 januari 1988
Vogelweg 59, 1826 HJ Alkmaar

De NEDERLANDS GEREFORMEERDE GEMEENTE van VOORTHUIZEN heeft met ontroering vernomen, dat op 25 januari in zijn Heer en Heiland ontslapen is haar oude predikant

DR HARM JAN JAGER

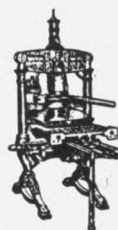
Van 1932 tot 1948 heeft hij, in voorbeeldige trouw aan Gods Woord in zijn herderlijk werk, zich met zijn grote gaven van hart en hoofd gegeven aan ons, als zijn gemeente. Ook in de dagen van de Vrijmaking toen maar weinigen uit velen volgden.

De HEERE, onze God, zij alle dank.

25 januari 1988.

De Ned. Geref. Kerk te Voorthuizen

BIJ GEBOORTE- EN HUWELIJKSKAARTEN
ONTVANGT U EEN AARDIGE ATTENTIE.

drukkers sinds 1901

Drukkerij „Steenbergen”

Nooitgedacht 3 - 3701 AL Zeist - Tel. 03404-22452
Gevestigd sinds 1901

Boeken, Periodieken en
Handelsdrukkerij

Management Seminars :

„Effectief en goed omgaan met elkaar”

Voor directeuren, managers, zakenlieden (m/v) vanuit Chr. achtergrond.

Gezien het grote succes van de eerste seminars, gehouden in hat najaar 1987, organiseert Delta Management Plus dit voor- jaar opnieuw een drietal seminars, te weten van :

29 febr. t/m 3 mrt. in De Bron te Dalfsen
18 apr. t/m 21 apr. in De Burght te Burgh-Haamstede
2 mei t/m 5 mei in hotel Dreyeroord te Oosterbeek

Onderwerpen

- Public Relations
- Leiding geven
- Persoonlijke Presentatie
- Commerciële Communicatie
- Team-Rol Management
- Vergadertechniek

Deelnameprijs v.a. f150,-
Inschrijving per onderwerp (½ dag) mogelijk.

Uitgebreide informatie over de bijzondere opzet van deze semi- nars ontvangt u op aanvraag via: Bureau Maatwerk. Tel. 074- 438771.

● Plaats uw familieberichten in dit blad

Bel 050-144180
en de kunst komt
bij u thuis

Drs. J.P.L. van Seventer
Wassenberghstr. 17
9718 LE Groningen Nederland